

Ο Ηγούμενος Δαμιανός Πέσχος

Ο Ηγούμενος Δαμιανός Πέσχος

Ο ηγούμενος Δαμιανός Πέσχος, κατά κόσμον Δημήτριος, γεννήθηκε στον Τσαμαντά το έτος 1840 και όταν ενηλικιώθηκε ακολούθησε τον ιερατικό κλάδο. Το 1898 διορίστηκε, σαν επίτροπος, στην ιερά μονή του Αγίου Γεωργίου στην Καμίτσιανη. Έγινε αρχιμανδρίτης και ονομάστηκε Δαμιανός όπου και ελαβε οριστικά το αξίωμα του ηγούμενου και διοίκησε το μοναστήρι μέχρι τον απρίλιο του 1927.

Στις μέρες του το μοναστήρι γνώρισε μεγάλη ακμή και πλούτο που με σώφρονα διαχείριση τον μετέτρεψε σε αστείρευτη πηγή δύναμης και βοήθειας προς τούς πάσχοντες συνανθρώπους του.

Επι των ημερών του ηγούμενου Δαμιανού Πέσχου το μοναστήρι απέκτησε αίγλη που το αγκαλιάζει μεγαλόπρεπα ακόμα και σήμερα όχι μόνο στην περιοχή της Μουργκάνας αλλά και σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο.

Ο Παπα Πέσχος ήταν πράος από γεννησιμιού του αλλά και αυστηρός όταν έπρεπε πάντα για το καλό όχι μόνο του μοναστηριού αλλά και των ανθρώπων που παρεκτρέπονταν, καλοκάγαθος, δίκαιος, σοφός, έξυπνος και ταλαντούχος διπλωμάτης γεμάτος από αγάπη προς τον πλησίον του και ταπεινός υπηρέτης Του Υψίστου.

θεόσταλτες χάρες και γνωρίσματα που τον συντρόφευσαν σε όλην την μακρόχρονη στράτα του στην Μονή, με μια μικρή διακοπή 1915-1917, ωσπου σε βαθύ γήρας απεδέμησε εις Κύριον στις 23 Απρίλη 1927.

Η καντήλα του Αη Γιώργη Καμίτσιανης και ο ηγούμενος Δαμιανός Πέσχος

Βαρεία μαύρα σύννεφα σκέπαζαν μέρες τώρα τα βουνά και τα χωριά της θρυλικής Μουργκάνας, ολοΐδια με την μουντή φοβέρα που καταπλάκωνε τις ψυχές των ανθρώπων για τη χιλιάκριβη την λευτεριά τους.

Ήταν η χρονιά του 1923 που χαράζονταν τα Ελληνοαλβανικά σύνορα. Μια πιθαμή - μια δρασκειλιά - με τα χωριά της Βορείου Ηπείρου, και οι μεγάλοι της γης έστειλαν Επιτροπή απ' όλα τα μέρη του κόσμου να βάλει ορόσημα σ' όλη την στράτα με τα σύνορα. Από εκεί η Βόρειος Ήπειρος - σκλαβωμένα αδέρφια μας - Αλβανία απ' εδώ η Ελλάδα μας με τα χωριά της και τους ανθρώπους της που τάχτηκαν να φυλάνε τα τιμημένα μετερίζια της.

Κι όπως σε κάθε Εθνικό αγώνα κι ανθρώπινο μακελειό, τη μπόρα και τις θυσίες τα παίρνουν πάνω τους τα ακριτικά χωριά, έτσι και τώρα το καρδιοχτύπι η αγωνία, και ο φόβος για το αν με το ξημέρωμα της αυριανής μέρας θα είναι στην Ελλάδα ή την Αλβανία ταρακούναγαν το ψυχοκαρδο είναι των ανθρώπων της περιοχής. Ξέχωρα που στην Διεθνή Επιτροπή συμμετείχε και Ιταλός που η χώρα του δεν βλέπει με καλό μάτι την Ελλάδα και την εδαφική της ακεραιότητα, αντίθετα με την Αλβανία που πάντοτε υποστηρίζει για να την έχει δικό της προτεκτοράτο.

Φίδι φαρμακερό ο Ιταλός, οι φήμες και οι διαδόσεις έδιναν κι έπαιρναν σ' όλα τα χωριά από στόμα σε στόμα σε βάρος των συμφερόντων της πατρίδας μας. Σκαρφάλωναν και ματασκαρφάλωναν Επιτροπή και Στρατιωτικές αρχές στη ραχοκοκαλιά της Μουργκάνας μέτραγαν και ξαναμέτραγαν μ' όλα τα συνεργά τους μην πάει και φύγει κάποιος πόντος από τη μία πλευρά και πάει στην άλλη.

Τη δουλειά τους έκαναν οι άνθρωποι, ευθύνη τους βάρενε, χάρτες θαφκιάχτηκαν κράτη χώριζαν δεν ήταν μικρό πράγμα γι' αυτό κι αργούσαν να οριοθετήσουν.

Ως που τέλειωσαν και όλα ήταν έτοιμα για την υπογραφή κι όποια μεριά πάρει το ποτάμι - που λέμε. Και τα μέλη της Επιτροπής αποσταμένα γύρεψαν ξαπόσταμα να κάμουν στον Τσαμαντά με τα κρύα του νερά και την ζεστή του φιλοξενία από τους ανθρώπους του. Βούηξε ο τόπος σαν από στόμα σε στόμα διαδόθηκε ότι τα ριζά χωριά της Μουργκάνας μπαίνουν στο Αλβανικό, κι αυτό στεργιώνονταν κάπως σαν έγλεπαν τον Ιταλό να λαμποκοπάει από χαρά.

Βέβαια τίποτα σίγουρο ακόμα, όμως αϊντε και να βρουν ησυχασμό οι αδούλωτες ψυχές που δεν λογάριασαν τετρακόσια χρόνια Τούρκικης σκλαβιάς και τώρα με λεύτερη την πατρίδα τους να κινδυνεύουν την λευτεριά τους.

Όμως όσο κι αν την Ελλάδα μας τη ζηλοφθονούν και πολλές φορές την κατατρέχουν - κι ας πήραν τα φώτα από αυτή - ο Θεός της πάντα την προστατεύει, κι αυτό το γνωρίζουν καλά οι Έλληνες και πλειότερο κείνοι που φυλάνε νυχτόμερα εθνικά μετερίζια.

Έτσι κι τώρα μια παντοχή τους έμεισκε να βάλει το χέρι Του Ο Παντοδύναμος και τα χωριά τους να μείνουν Ελληνικά. Και στάθηκε στο πλευρό τους και τούτη τη φορά και τους βοήθησε και σαν εκτελεστή της επιθυμίας Του διάλεξε τον ταπεινό του παπά που τον υπηρετούσε πιστά σαν Ηγούμενος στο Μοναστήρι του Αη - Γιώργη στην Καμίτσιανη Τσαμαντά, τον Δαμιανό Πέσχο και σαν μέσον επιτυχίας μια πολύτιμη καντήλα της εκκλησίας.

Αρχηγός της Διεθνούς Επιτροπής ήταν Γερμανός. Βέβαια η Γερμανία ξωμακρυσμένη σε απόσταση από τη χώρα μας, πολύ κοντά όμως δεμένη πνευματικά αφού τα τέκνα της μελετούν με ζήλο και σεβασμό την ιστορία της αρχαίας Ελλάδας.

Όχι ότι ο Γερμανός θα μας έκανε χάρη αλλά τουλάχιστον δεν σκόρπιζε το φόβο όπως ο Ιταλός. Έτυχε - όμως τεράστιο το ερώτημα απ' όλες τις ψυχές του τόπου - Έτυχε; - να έχει σπουδάσει αρχαιολογία, αρχαιολόγος λοιπόν και φυσικά και την ιστορία μας σπούδασε και την γλώσσα μας θα γνώριζε. Έμαθε για το Βυζαντινό Μοναστήρι και εκδήλωσε την επιθυμία του να το επισκεφθεί κι αν ήθελαν και τ' άλλα μέλη ας τον ακολουθούσαν.

Το Μοναστήρι ήταν ακόμη στις δόξες του και Ηγούμενος του - ο τελευταίος- ο Τσαμαντιώτης παπά Πέσχος - κατά κόσμο Δημήτριος - που διαδέχτηκε τον επίσης Τσαμαντιώτη Ηγούμενο - Ιγνάντιο - κατά κόσμο Σταύρος Αλεξίου

Όμως ας συνεχίσουμε τη στράτα μας που αφήκαμαν για λίγο. Τσαμαντιώτες συνόδεψαν όλη την Επιτροπή στο Μοναστήρι όπου μαγεύτηκαν από την τοποθεσία όπου είναι χτισμένη η Μονή με την περικόλλη φυσική της ομορφιά.

Και είναι βέβαιον ότι ο πρώτος της κτήτωρ θα είχε ποιητική φύση με ρομαντικά αισθήματα και παθιασμένος λάτρης του ωραίου.

Στην κεντρική πόρτα του καρτέραγε ο Ηγούμενος με το προσωπικό της Μονής και χάρηκε ιδιαίτερα σαν ο Γερμανός του συστήθηκε σε αρκετά καλά Ελληνικά. Μπήκαν όλοι στο ναό και αφού θαύμασαν τους θρησκευτικούς του θησαυρούς βγήκαν όλοι εκτός του Γερμανού - αρχαιολόγου - που έμεινε κοκκαλωμένος μπροστά στην Ωραία Πύλη με τα μάτια του καρφωμένα πάνω σε μια από τις τρεις πολύτιμες καντήλες. Δεν έλεγε να ξεκολλήσει τα μάτια του και να βγεί κι αυτός έξω και να

καθήσει με τα μέλη της Επιτροπής που είχαν στρωθεί στο φαγοπότι στο πλούσιο τραπέζι που είχε ετοιμάσει ο Πέσχος κατά πως το είχε συνήθεια να φίλοξενεί τους μουσαφिरαίους του.

Ο Γούμενος δεν παραξενεύτηκε για την παρατεταμένη παραμονή του αρχαιολόγου, γνωρίζει - είπε μέσα του - την αξία όλων όσων γλέπει εδώ και φυσικό είναι να θέλει να τα θαυμάσει κι ακόμα να τα μελετήσει αρχαιολόγος είναι μέσα στο στοιχείο του όλα αυτά. Όμως σαν παραδιάβηκε η ώρα κι αυτός δεν έλεγε να πάρει τα μάτια του από την καντήλα - που οι τρεις είχαν σταλεί δώρο στην Μονή από το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως αμύθητης θρησκευτικής και καλλιτεχνικής αξίας τον πλησίασε και σαν διαπίστωσε πόσο ήταν προσηλωμένος που δεν αντελήφθηκε την παρουσία δίπλα του διακριτικά ξερόβηξε. Τότε μόνον τον κατάλαβε χωρίς όμως να τραβήξει τα μάτια του από την καντήλα. Φανερό ότι εκτίμησε την μεγάλη της αξία και το κάλλος, κι ακόμη φωναχτό ότι λαχτάραγε να την αποκτήσει. Πανέξυπνος ο παπάς τόπιασε με το εύστοφο μυαλό του. Γνώριζε την ιδιότητα του επισκέπτη του και τι πιο φυσικό να επιθυμεί να την αποκτήσει;

Από την άλλη μεριά τον κατάτρωγε ο φόβος με τα σύνορα που βρίσκονταν στο τελευταίο στάδιο της υπογραφής. Όλα αυτά, σκέψεις και συλλογισμοί πέρασαν σαν αχτίδα φωτός από το μυαλό του Τσαμαντιώτη ιερωμένου στο κλάσμα του δευτερολέπτου, κι ακόμα το διάβασε καθαρά πλέον στα μάτια του αρχαιολόγου ότι λαχτάραγε την καντήλα.

Δεν γίνονταν να γελιέται ο Γούμενος, η διαίσθηση του που με τη δύναμή της ερευνούσε το ψυχόκαρδο είναι του Γερμανού τούλεγε ξεκάθαρα ότι την θέλει. Και βγήκε αληθινό αυτό σαν ακούστηκε η φωνή του κρατημένη, μουδιασμένη παρακλητική. Δέσποτα την καντήλα κι ότι θέλεις μ' ακούς; Ότι θέλεις.

Αν τον άκουγε λέει, και τον παράκουγε μάλιστα κι ούτε που ξαφνιάστηκε αφού τον καρτέραγε. Κι ο διπλωμάτης παπάς δικαίωσε για μια ακόμη φορά την ικανότητά του στην ψυχολογία. Πήρε ύφος μιας κάποιας αδέσμευτης συγκατάβασης προσφέροντάς του σημάδια θάρρους, έτσι η συναλλαγή τους για το δύσκολο παζάρεμα - γιατί πλέον το σχέδιο είχε διαγραφεί στα μάτια της ψυχής του οριστικά καθωρισμένο - Καντήλα - Σύνορα - θα προχωρούσε σε καλό δρόμο και τ' αποκρίθηκε. Εγώ τέκνο μου θέλω να το κουβεντιάσω μαζί σου να γίνονταν και να στην έδινα με τη λαχτάρα που χεις να την αποκτήσεις και τα κανονίζαμαν τα παρά πέρα. Αλλά γλέπεις μόνο ταπεινός υπηρέτης του Άγιου είμαι εδώ μέσα τιποτες άλλο και νοικοκύρης εδώ μέσα πρώτα είναι ο Θεός και κατόπι ο Αη Γιώργης μεγάλη η χάρη του που είναι και στονομά του το Μοναστήρι.

Κόπηκαν τα ήπατα του αρχαιολόγου, το κατάλαβε ο Πέσχος από το κερένιο χρώμα που πήρε το πρόσωπό του συνομιλητή του λες και χάνονταν η ίδια του η ζωή. Είχε πια κρεμαστεί από τα χείλη Γούμενου για ένα ναι που θα τον έκανε τον ευτυχέστερο των ανθρώπων. Τι κουμάντο μπορώ λοιπόν να κάμω του λόγου μου σάν υπηρέτης που είμαι μονο εδώ μέσα. Το χαβά του ο παπας, κι είχε το λόγο του να παρουσιάζει ως μόνο δικαιούχο της καντύλας τον Αη Γιώργη, έτσι κι η προσφορά στα μάτια του παθιασμένου αρχαιολόγου θα φαίνονταν αν όχι αδύνατη σίγουρα όμως πολύ δύσκολη και βέβαια η πληρωμή όσο δεν γίνεται μεγάλη.

Την καντήλα Ηγούμενε, την καντήλα κι ότι θέλεις εσύ κι ο Άγιος. Αυτό ήθελε κι ο σοφός ιερωμένος να ζητάει ο Γερμανός το σχεδόν ακατόρθωτο από τον ίδιο τον Άγιο κι όχι από τον παπά. Καίγονταν

να την αποχτήσει ολοφάνερο ακόμη ότι θαδινε το παν ότι μπορούσε, κι ο παπάς σιγοψυθίρισε τα χωριά να μην πειραχτούν, τα σύνορα έξω από αυτά, σιγά όμως πολύ σιγά γιατί δεν έφτακε ακόμα η κατάλληλη στιγμή. Την καντήλα παπά την Καντήλα. Φτάνει πιά, είπε μέσα του ο γέροντας, δεν παίρνει άλλο παρακάλιο μην και απογοητευτεί και ξεθυμάνει η κάψα του και του είπε.

Καλά τέκνο μου, θα σου κάμω το χατήρι να ρωτήσω τον Αη Γιώργη κι ότι μου πει θα κάμω. Πάω να τον ρωτήσω κάτσε εδώ ως που να βγω. Μπήκε στο ιερό κι άρχισε να μουρμουράει κάτι μεταξύ ψαλμών και παρακάλιων έτσι που να είναι ακαταλαβίστικα στον Γερμανό. Έμεινε μέσα κάπου μισή ώρα και βγήκε μισοχαρούμενος μισολυπημένος. Κι είχε το λόγο του για τα ανάμικτα αυτά του συναισθήματα. Στάθηκε αντίκρυ του κι άφηκε πρώτα να φανεί ίχνος χαράς του και του είπε. Τέκνο μου έκανα ότι μπορούσα παρακάλεσα τον Άγιο μ' όλη την καρδιά μου και μ' άκουσε με προσοχή και μου είπε ότι μπορεί να στην δώσει - κι αμέσως παραμέρισε το ίχνος της χαράς για να πάρει τη θέση της η λύπη - μπορεί επανέλαβε - κι εκείνο το μπορεί ήταν η δύναμη του παζαριού - να στη δώσει αλλά θέλει μια χάρη από σένανε. Ότι θέλει Ηγούμενε ότι θέλει απάντησε αυτός την καντήλα κι ότι θέλει. Πάντα λυπημένος τώρα ο Πέσχος συνέχισε.

Η χάρη που γυρεύει είναι μεγάλη και ίσως ξεπερνάει όχι τη θέλησή σου αλλά και τις δυνάμεις σου. Ότι θέλει Δέσποτα ότι θέλει. Η λαχτάρα σου παιδί μου ν' αποχτήσεις την καντήλα σε κάνει να σκέφτεσαι το αδύνατο, τέλος θα σου την πω και κανόνισε του λόγου σου. Να μου είπε ότι θα στην δώσει αν χαράξεις τα σύνορα πιο μακριά από τα χωριά μας για να μείνουν αυτά Ελληνικά.

Κοκκάλωσε ο Γερμανός στο άκουσμα της χάρης που γύρευε ο Άγιος, είδε αστραπιαία το σχεδόν ακατόρθωτο μουγκάθηκε όμως για τόσο λίγο σαν πρόβαλε στα μάτια του η φοβέρα ότι θάχανε την καντήλα. Και η φωνή του ακούστηκε αποφασιστική. Θα γίνει Δέσποτα το χατήρι του Αγίου θα χαράξω τα σύνορα μέσα κι όλα τούτα τα χωριά σας που είναι ακουμπησμένα στα πόδια της οροσειράς της Μουργκάνας - τα ριζά - όπως σωστά τα ονομάζετε - τάξερε όλα ο αρχηγός της Διεθνούς Επιτροπής - θα μείνουν Ελληνικά - που είχαν μπει στην Αλβανία.

Άνοιξε βιαστικά τον χαρτοφύλακά του, ξεδίπλωσε το σχέδιο των συνόρων και μ' ένα χοντρόγραφο κόκκινο μολύβι τράβηξε αποφασιστικά μια μεγάλη γραμμή - κι ο παπάς έσκυψε με λαχτάρα και είδε - Πόβλα, Λιντίτζτα, Τσαμαντάς, Μπαμπούρι, Λειά και Λίστα έξω από την Αλβανία.

Γλυκόπικρο δάκρυ κύλησε στο βαθαυλακωμένο - από τις ρυτίδες - πρόσωπο του ταπεινού ιερωμένου, πικρό φαρμακερό που θ' αποχωρίζονταν την πολύτιμη καντήλα μια για πάντα κι ολόγλυκο που τα χωριά μας θάμεναν στην Ελλάδα μας.

Η συμφωνία ήταν οριστική και αμετάκλητη. Βγήκαν χαρούμενοι κι οι δύο τους κι έκατσαν κοντά στους άλλους και στρώθηκαν κι αυτοί στο φαγοπότι.

Αθόρυβα ο Γούμενος τους αποχωρίστηκε και μπήκε στην εκκλησία. Γονάτισε μπροστά στην Ωραία Πύλη και με βαθειά κατάνυξη και με τρεμάμενη φωνή πρόφερε. Σ' ευχαριστώ Παντοδύναμε και σένανε Αη Γιώργη μου σας ευχαριστώ.

Η Επιτροπή στην πλειοψηφία της υπόγραψε την οριστική χάραξη των συνόρων, με τον Τσαμαντά να είναι μια σφήνα στην μεγάλη χοάνη προς την μαρτυρική μας Βόρειο - Ήπειρο - στην Αλβανία. Ο Γερμανός κράτησε το λόγο του και παρά την πεισματώδη αντίδραση του Ιταλού έγινε το χατήρι του Αη Γιώργη γιατί ήταν θέλημα Θεού τα Ριζά να είναι Ελληνικά .

Έτσι χάρη στην πολύτιμη καντήλα και την εξυπνάδα και την διπλωματία του παπά Πέσχου σήμερα οι καμπάνες χτυπούν ελεύθερα χαρμόσυνα με τους κατοίκους των ριζών ν' αναπνέουν τον αγέρα της λευτεριάς. Τα Ριζά μας είναι και θα είναι τα δροσόλουστα κλωνάρια τ' αθάνατου Ελληνικού δέντρου.

Αιωνία σου η μνήμη αθάνατε
Συγχωριανέ μου
ΠΑΠΑ ΠΕΣΧΟ

Κώστας Σπ. Ζούλας
Τσαμαντάς

Αλωνάρης 1991

[Επάνω](#)